

Mysterieuze krachten in de politiek: veel voorkeurstemmen is bijna een garantie voor ongeluk

Posted on 14 oktober 2025 by Roelof Bouwman

Sinds het gelijknamige, in 1941 verschenen boek van Joris van den Bergh zijn we bekend met 'mysterieuze krachten in de sport'. Bestaan ook in de politiek mysterieuze krachten? Tijd voor een onderzoek.

Alle kranten maakten er in 1977 melding van: voor het eerst in onze parlementaire geschiedenis was het een politicus gelukt om bij Tweede Kamerverkiezingen meer dan 100.000 voorkeurstemmen te vergaren. De gelukkige: Willem Aantjes, de nummer twee op de kandidatenlijst van het CDA.

Naar een verklaring hoefde de parlementaire pers niet lang te zoeken: het CDA was nog een federatieve partij en veel aanhangers van de gereformeerde ARP- 'bloedgroep' stemden kennelijk liever op hun partijgenoot Aantjes dan op de katholieke lijsttrekker Dries van Agt.

Veel plezier zou Aantjes niet beleven van zijn 129.044 voorkeurstemmen. In 1978

kwam aan zijn politieke loopbaan een plotseling einde toen hij door de befaamde historicus Loe de Jong werd beschuldigd van een 'fout' oorlogsverleden. Ten onrechte, zo bleek uit nader onderzoek, maar een politieke comeback van Aantjes bleef uit. Hoon werd zijn deel toen hij in 1982 werd benoemd tot voorzitter van de Kampeerraad.

De wraak van Theo Joekes

Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1986 werd het record van Aantjes verpletterd door zowel PvdA'er Wim Kok als VVD'er Theo Joekes. Bij Kok (573.092 voorkeurstemmen) was dat geen grote verrassing: hij was door zijn partij al gepresenteerd als opvolger van lijsttrekker Joop den Uyl en stond samen met hem op de verkiezingsaffiches.

Joekes was een heel ander verhaal. Vanwege zijn eigenzinnige opstelling in de RSV-enquêtecommissie had hij ruzie gekregen met VVD-leider Ed Nijpels en was hij door zijn ingrijpen op een onverkiesbare veertigste plaats gezet. Joekes' wraak (284.980 voorkeurstemmen, goed voor vijf zetels) was zoet, maar kon niet voorkomen dat hij bij de Tweede Kamerverkiezingen van 1989 opnieuw op een onverkiesbare plaats belandde. Toen besloot Joekes het toch maar voor gezien te houden en hing hij zijn politieke carrière aan de wilgen. In 1995 kreeg hij, na vier jaar trouwe dienst, ook nog eens zijn congé als columnist van *Trouw*. Joekes overleed in 1999.

De topscorer voorkeurstemmen aller tijden heet Rita Verdonk. Maar liefst 620.555 kiezers kleurden bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 haar hokje rood. Als nummer twee van de VVD kreeg ze zelfs méér stemmen dan lijsttrekker Mark Rutte – een unicum. Maar toen Verdonk het in 2010 zélf als lijsttrekker probeerde, met haar eigen partij Trots op Nederland (TON), zagen de kiezers haar massaal over het hoofd. Ze kreeg slechts 52.937 stemmen, te weinig voor een Kamerzetel. In 2022 hervatte Verdonk haar politieke loopbaan als gemeenteraadslid van Groep de Mos/Hart voor Den Haag. Slechts voor één termijn, want ze is volgend jaar niet herkiesbaar.

Behalve Verdonk bleek ook Agnes Kant (169.664 voorkeurstemmen) bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2006 buitengewoon populair. Ze gold vanaf dat moment als de gedroomde opvolger van SP-leider Jan Marijnissen en trad in 2008 ook daadwerkelijk in diens voetsporen. Maar niet voor lang. Al in 2010, na tegenvallende gemeenteraadsverkiezingen, zag Kant zich gedwongen terug te

treden. Met Emile Roemer en Lilian Marijnissen, die het aanzienlijk slechter deden dan Kant, bleek de SP daarna veel meer geduld te hebben.

Nul zetels voor BVNL

Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2010 was Nebahat Albayrak, de Turks-Nederlandse nummer twee van de PvdA, de onbetwiste kampioen voorkeurstemmen: ze kreeg er 129.005. Maar toen ze zich in 2012, na het vertrek van Job Cohen, kandidaat stelde voor het partijleiderschap, kreeg Albayrak bij een ledenraadpleging slechts 8,2 procent van de stemmen, fors minder dan Diederik Samsom (54,0) en Ronald Plasterk (31,6). Een paar weken later besloot ze het Binnenhof te verlaten.

Bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 verraste Wybren van Haga (Forum voor Democratie) vriend en vijand met zijn 241.193 voorkeurstemmen, goed voor drie zetels. Het zal hem zeker niet hebben geremd toen hij een paar maanden later besloot een eigen partij te beginnen. Toch bleef Belang van Nederland (BVNL) bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 beneden de kiesdrempel steken en ook voor 29 oktober voorspellen de peilingen weinig goeds.

Het drama Pieter Omtzigt

Hadden we Pieter Omtzigt al genoemd? Als nummer twee van het CDA vergaarde hij in 2021 de meeste voorkeurstemmen: 342.472. De afloop is bekend: onder de naam Nieuw Sociaal Contract (NSC) begon Omtzigt een eigen partij, die na een flitsende start bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2023 (20 zetels) eerst zelf implodeerde en daarna de eigen bewindslieden terugtrok uit het kabinet-Schoof.

Er is maar één slotsom mogelijk: net als in de sport bestaan ook in de de politiek mysterieuze krachten. Met politici die op 29 oktober veel voorkeurstemmen krijgen, zouden we eigenlijk nu al medelijden moeten hebben.

Wynia's Week brengt broodnodige, onafhankelijke berichtgeving: drie keer per week, **156 keer per jaar**, met artikelen en columns, video's en podcasts. Onze donateurs maken dat mogelijk. [**Doet u mee?**](#) Hartelijk dank!